

BØRNS
VILKÅR

NORDEA
FONDEN

Vi støtter gode liv

BETYDNINGEN AF DET GODE FÆLLESSKAB I SKOLEN

Program

- 15.00 Velkomst**
Bente Dalsbæk, journalist og dagens moderator
- 15.05 Et trygt fællesskab er afgørende for børns skolelyst**
Sofie Stage, senioranalytiker, Børns Vilkår
- 15.20 Danske skoleelever: Hvordan står det til med skoleglæden og fællesskaberne?**
Caroline Helene Hermansen og Sifka Mondrup, Danske Skoleelever
- 15.30 Trygge fællesskaber i skolen**
Louise Klinge, Børne- og skoleforsker, medlem af Børnerådet, forskernetværket NO!SE samt Tech & Trivsel
- 15.45 De voksnes betydning i frikvarteret**
Christina Holm Poulsen, ph.d. og lektor, UC SYD
- 16.00 Samtale og spørgsmål fra deltagerne**
Faciliteret af Bente Dalsbæk

BØRNS
VILKÅR

ET TRYGT FÆLLESSKAB ER AFGØRENDE FOR BØRNS SKOLELYST

Analyse fra Børns Vilkår med støtte fra Nordea-fonden, august 2024

STOP
SVIGT

Mange har det godt

- Knap halvdelen af børn i 4. og 7. klasse har altid eller for det meste lyst til at gå i skole.
- Tre ud af fire føler sig som en del af fællesskabet i deres klasse.
- Tre ud af fire børn kan godt lide deres lærer.
- Otte ud af ti glæder sig for det meste til at holde frikvarter.

”

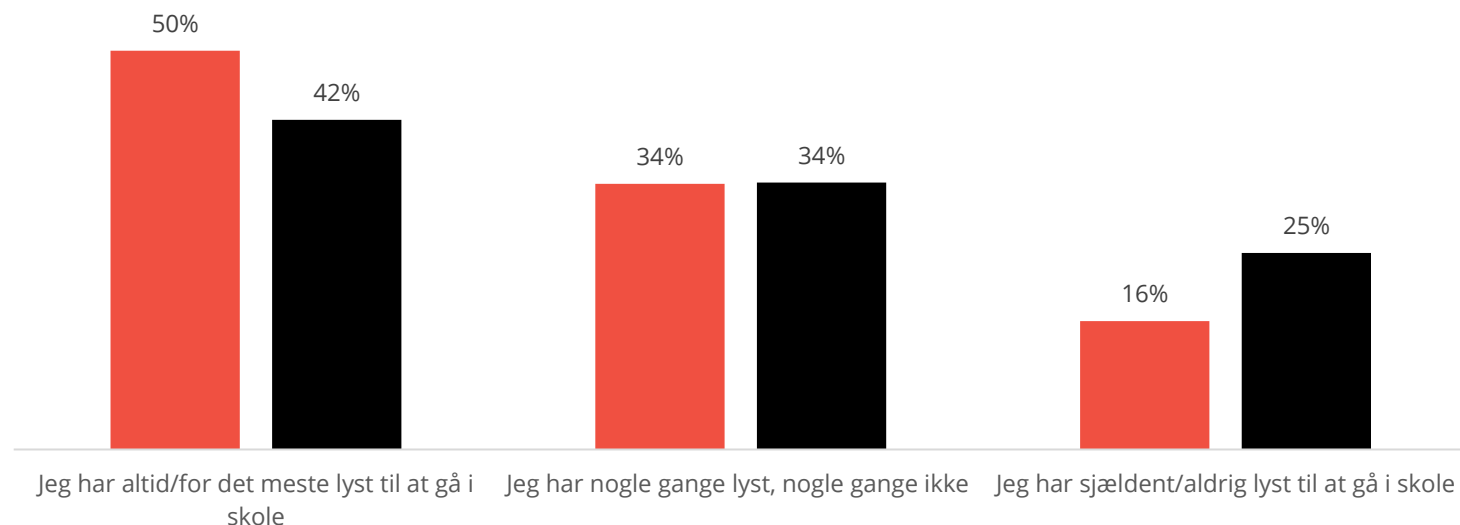
Noah, 4. klasse: Jeg synes, [lærer] er rigtig god. Han er god til at hjælpe, hvis man nu har det svært, det har jeg også haft.

Sofia, 4. klasse: Og så er han også lidt sjov. Altså han kan godt pjatte, selvom det er, at vi faktisk skal lave noget [...] Ja, og så skal de kunne hjælpe, når man har brug for det, men de skal nok også kunne have lidt humor, der ligesom gør timen sjov. Altså at man ligesom hygger sig.

Hver femte har sjældent eller aldrig lyst til at gå i skole

Hvordan har du det for tiden med at gå i skole?

■ 4. klasse ■ 7. klasse

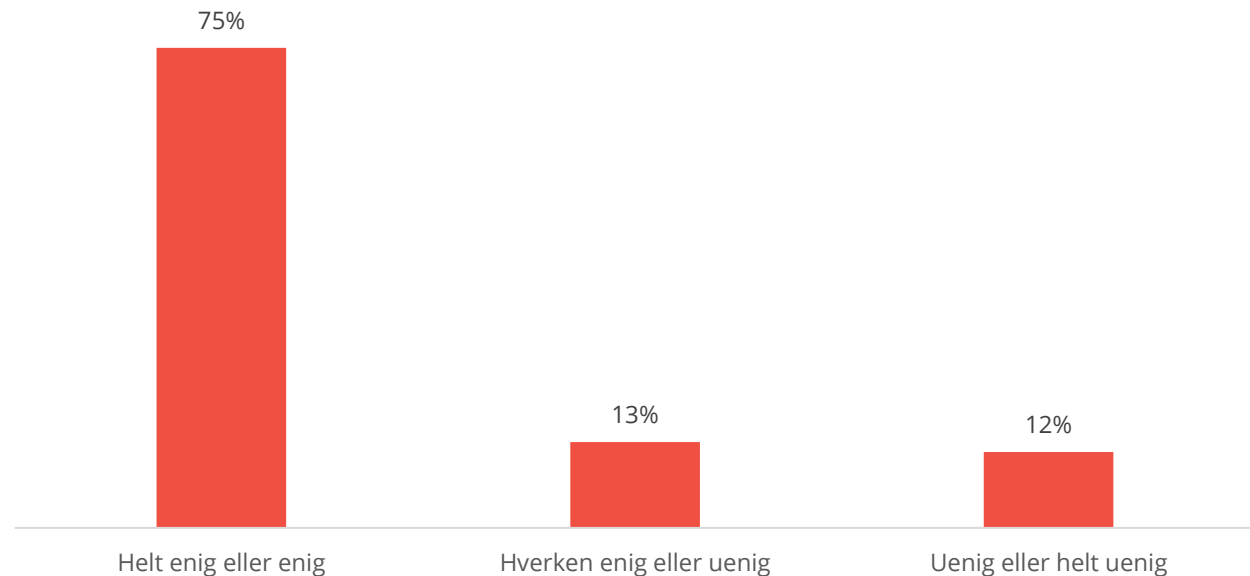
”

Sådan derhjemme kan man godt være sig selv, fordi der har man, ens forældre har jo set én, fra man var helt lille, hvordan man ser ud og sådan. I skolen kan man, der skal man være ligesom alle de andre, sådan, hvad for noget tøj går de i, hvad for noget make-up har de på og sådan.

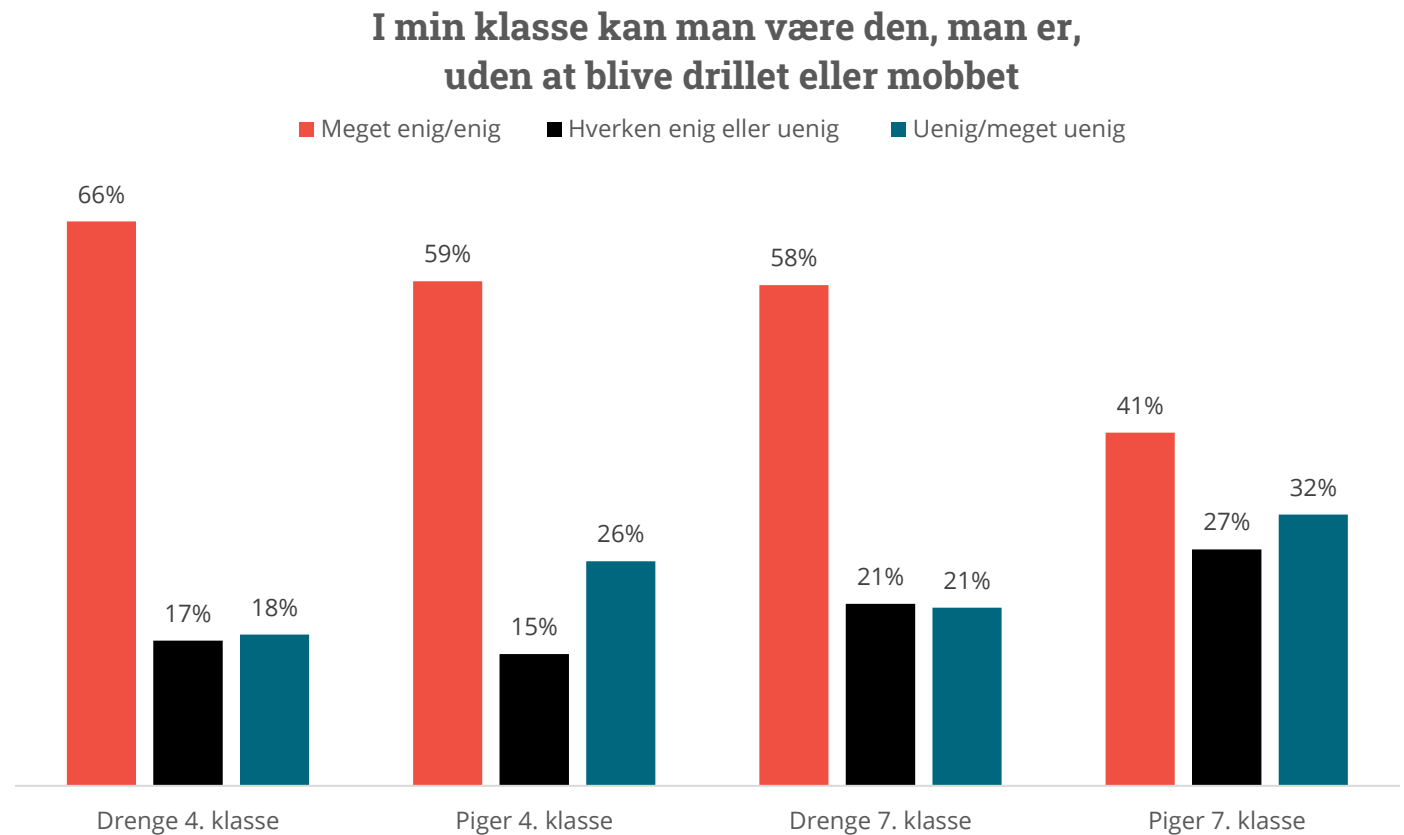
Anne-Sofie, 7. klasse

**12 pct. føler sig
ikke som en del
af fællesskabet i
deres klasse**

Jeg føler mig som en del af fællesskabet i min klasse

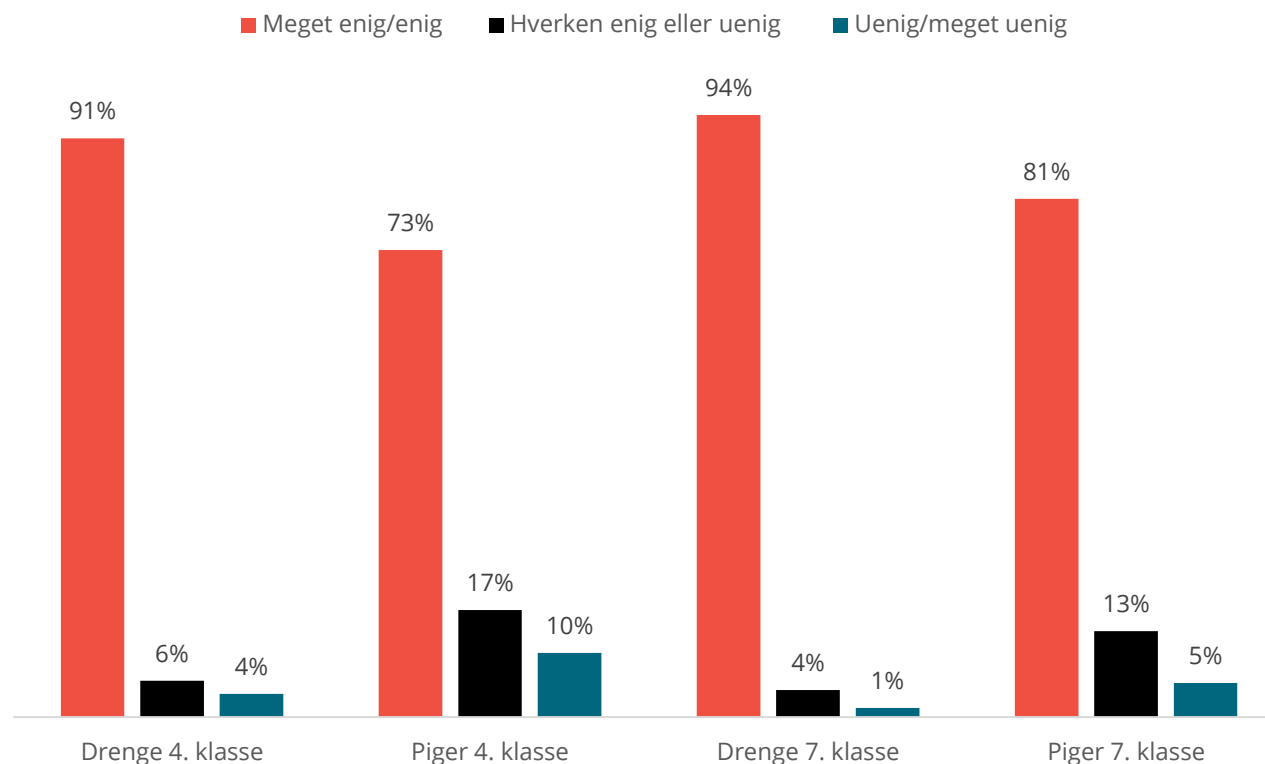

24 pct. er uenige
eller helt uenige
i, at man kan
være den, man
er, uden at blive
drillet eller
mobbet

**Ét barn i hver
klasse glæder sig
i gennemsnit ikke
til at holde
frikvarter**

Jeg glæder mig for det meste til at holde frikvarter

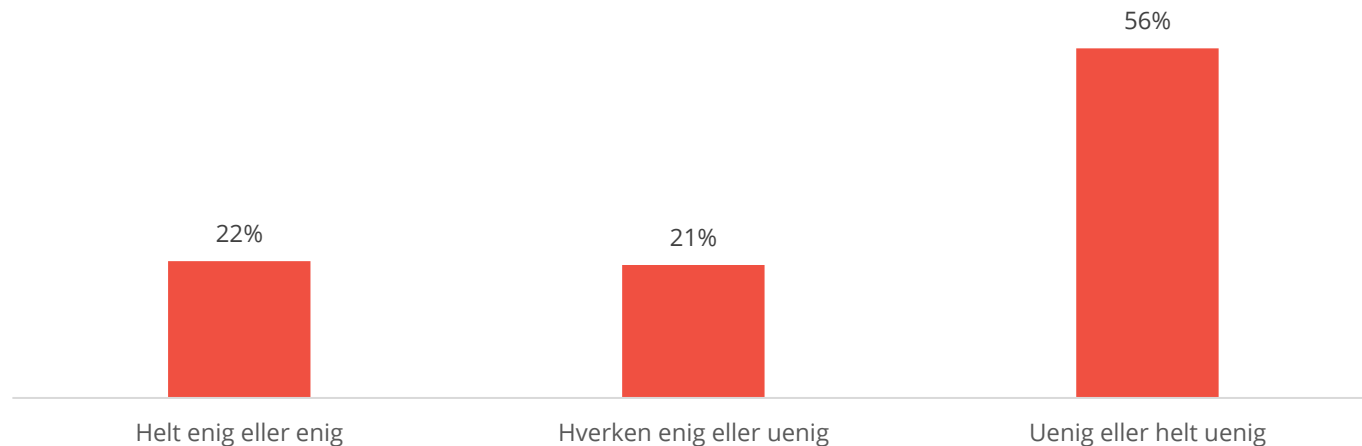

”

- Conrad, 4. klasse: Man skal selv hente dem, før de kommer [...] Og når der også er slåskamp, så går de på vejen hen, de løber ikke.
- Julius, 4. klasse: Nej, jeg føler også bare, de er lidt ligeglade, hvad vi laver. De er bare ude for at få noget frisk luft.
- Agnete, 4. klasse: Så er der en, der går over og henter en voksen, og så den voksne, den voksne går bare så langsomt, skynder sig slet ikke, og så når man kommer tilbage, så er der allerede en, der bløder eller har slået sig eller sådan noget.

Hver femte er enig i, at deres lærer skælder meget ud

Min lærer skælder meget ud

”

Luna, 7. klasse:

Hvis den her elev svarer det her spørgsmål rigtigt, så må vi alle sammen få pause fem minutter før [...] Og det er altid den, der ikke følger med i timerne, der bliver spurgt.

Astrid, 7. klasse:

Ja, eller dem, der har svært ved det.

Luna, 7. klasse:

Ja, det er altid dem, der har svært ved det, som ikke kan lige finde ud af at regne brøker, og så er det dem, der bliver spurgt om et brøk-spørgsmål.

Astrid, 7. klasse:

Og så må hele klassen få flødebolles.

BØRNS
VILKÅR

Tak!

STOP
SVIGT

DANSKE SKOLEELEVER: HVORDAN STÅR DET TIL MED SKOLEGLÆDEN OG FÆLLESSKABERNE?

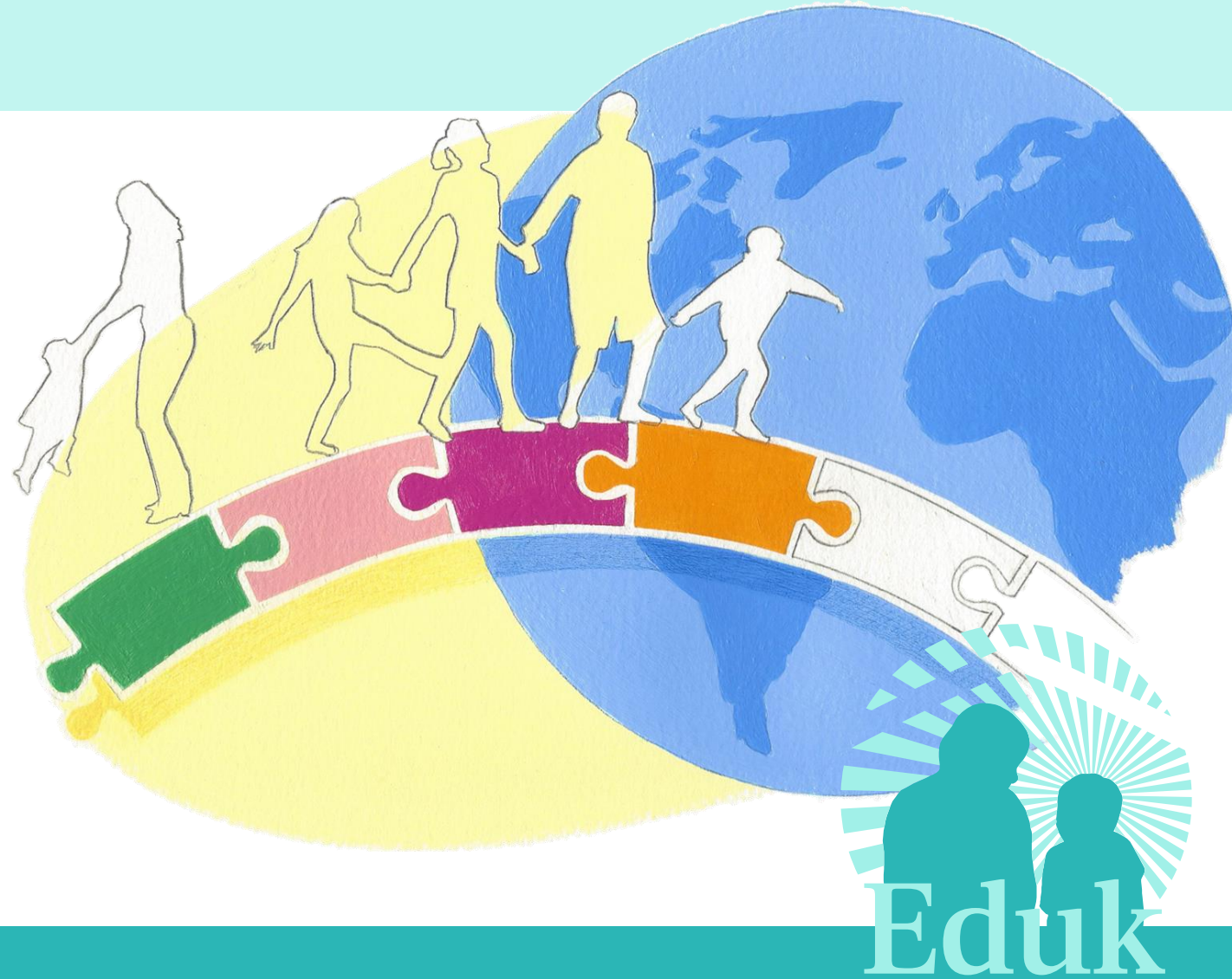
Caroline Helene Hermansen og Sifka Mondrup

Trygge fællesskaber i skolen

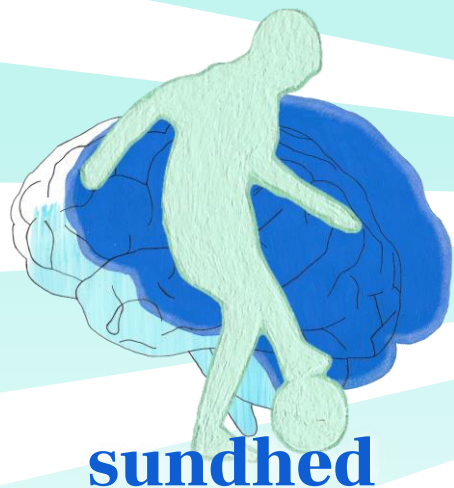
Børns Vilkår d. 29.8.24

v. Louise Klinge

Børne- og skoleforsker, medlem af
Børnerådet, forskernetværket NO!SE
samt Tech & Trivsel

For at trives og udvikle sig bedst muligt, skal alle børn og unge have støttet behovene for ...

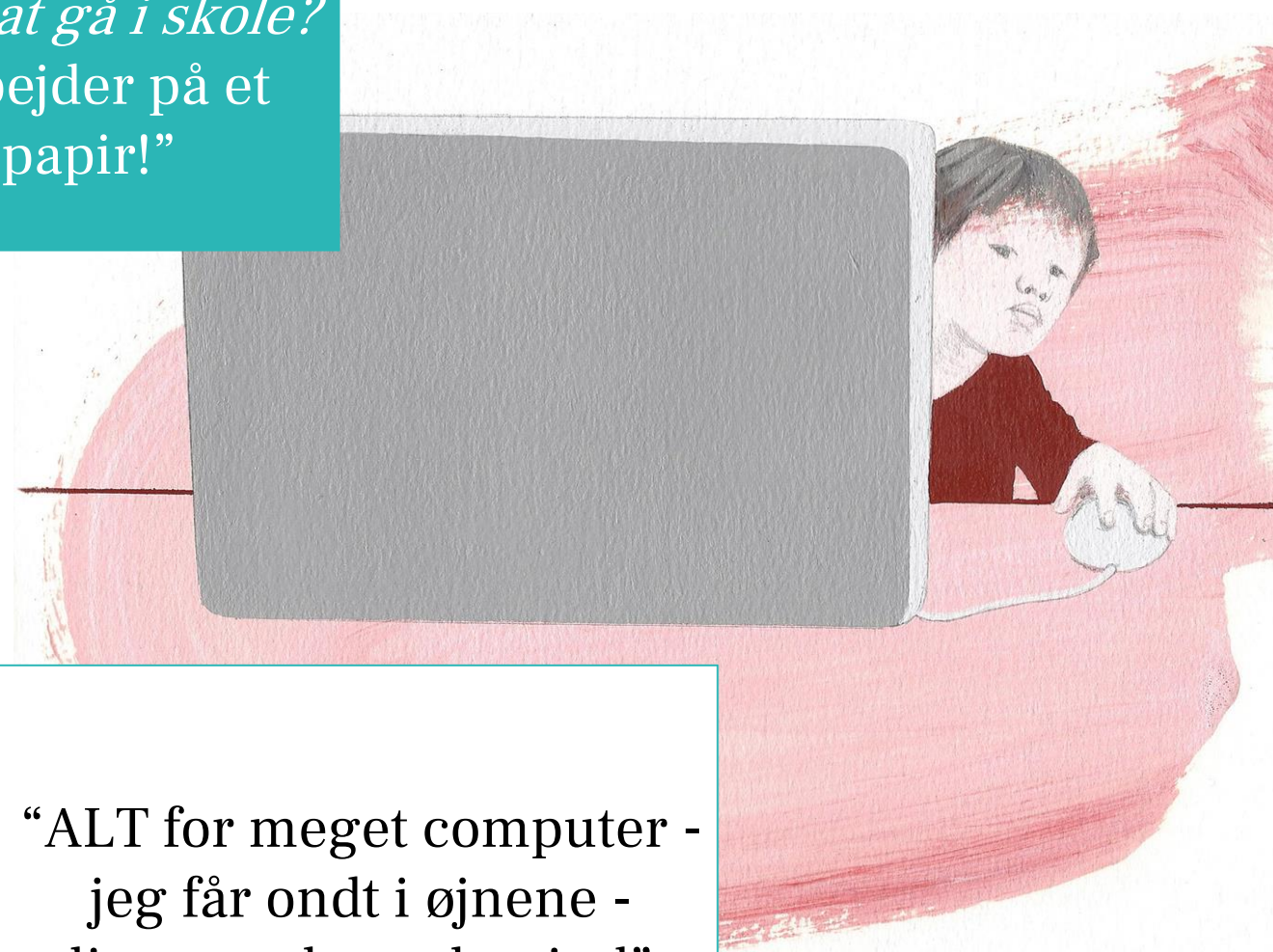

“ALT sker på computeren -
læse tekster og skrive noter,
læse tekster og skrive noter,
læse tekster og skrive noter.”

*Hvornår er det mest
spændende at gå i skole?*
“Når vi arbejder på et
stykke papir!”

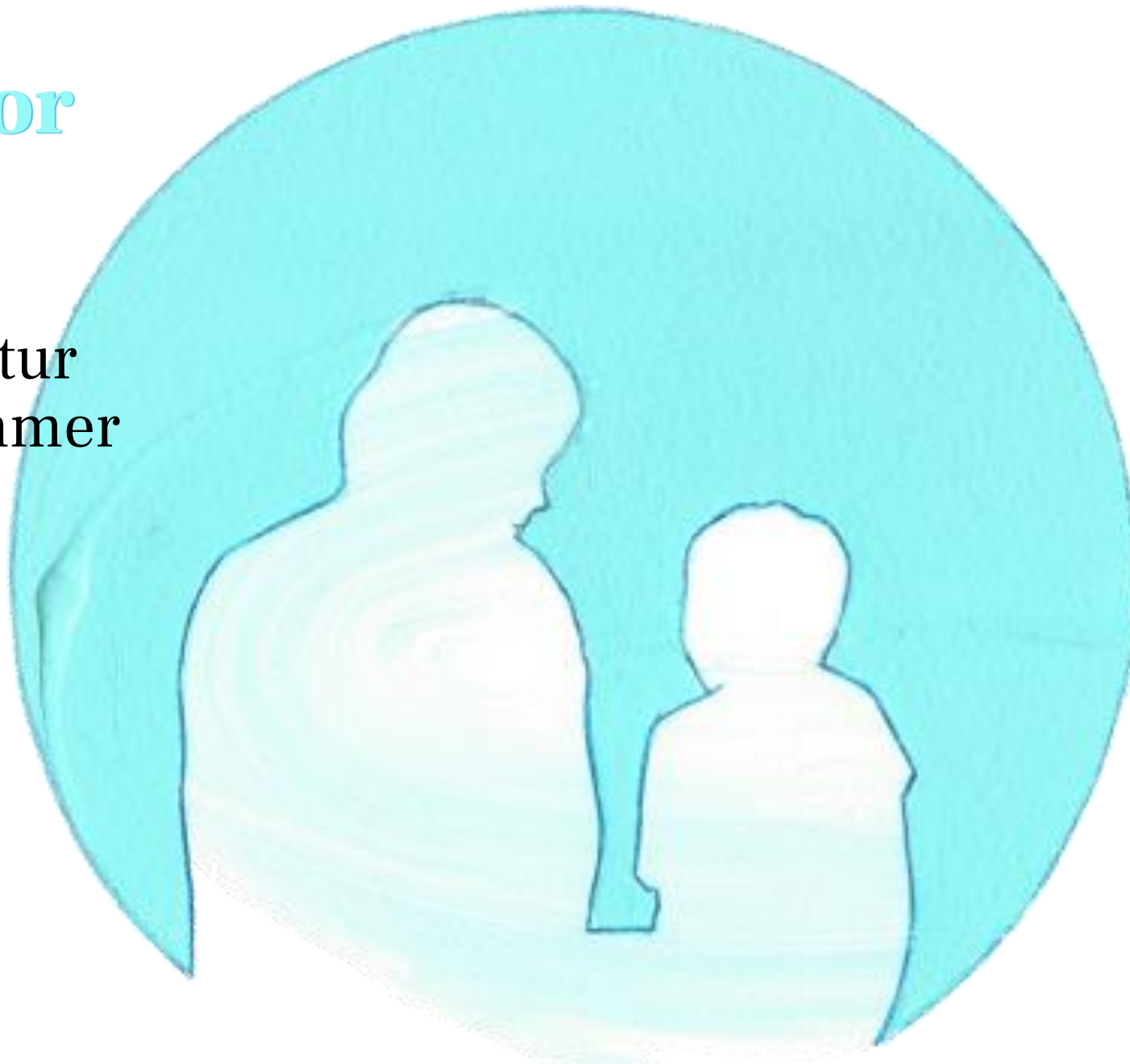
Elever fra mellemtrin og udskoling

“ALT for meget computer -
jeg får ondt i øjnene -
ligesom de synker ind”

Behovet for tryghed

Gennem både samspil, struktur og fysiske rammer

Læs mere: Bowlby, Fonagy, Hart, Schore, Stern, Tronick

Hvad er skældud?

Skældud er at udtrykke sig på en uvenlig måde uden hensyntagen til den andens perspektiv

Hvad er skældud?

At være tydelig, vise vej og tage lederskab er ikke skældud.

- Men nogle børn kan godt opleve venlige anvisninger som skældud - her må man være nysgerrig på årsagen.

Og den voldsomme, forskrækkede reaktion som en *undtagelse* er ikke et problem

Skældud har en negativ betydning for børn og unges:

- mentale sundhed
- indbyrdes relationer
- relationer til de voksne
- deltagelsesmuligheder
- fremtid
- - og skældud er kontraproduktivt

DEN 3-DELTE HJERNE

Tænkende hjerne – præfrontal cortex
Bl.a. empati, langsigtet planlægning, overblik
og impuls kontrol. – Først færdigudviklet i
midten af 20'erne

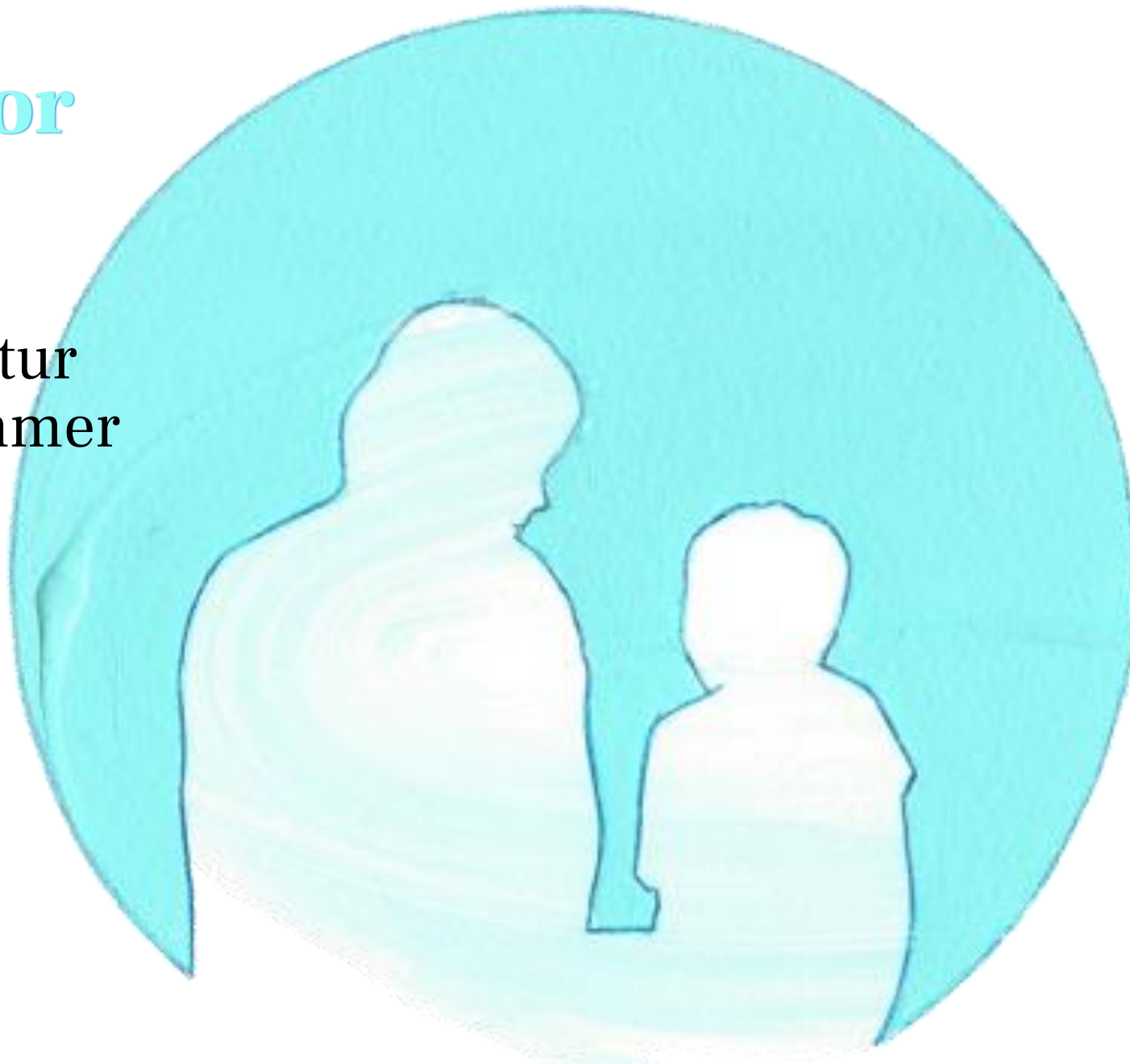
Følende hjerne – det limbiske system
Her bor amygdala, som er hjernens
alarmdetektor

Krybdyrhjernen. Kæmp-flygt-frys

Behovet for tryghed

Gennem både
samspil, struktur
og fysiske rammer

Læs mere: Bowlby, Fonagy, Hart, Schore, Stern, Tronick

Behovet for tryghed - gennem struktur

Vi har indimellem aldersblanding via temaugle, venskabsklasser og sommerkoloni - de opnår et kendskab og en tryghed ved hinanden, og de er ikke bange for at gå til hinanden.

Lærer

“Hvis lærerne synes, de forklarer det ordentligt, og du bare ikke fatter noget som helst de siger, hvordan har du så planer om at lave det?”

Pige i 4. klasse

Tryghed - gennem fysiske rammer

VS.

Veje til at styrke fællesskabet i undervisningen

- Venlige samspil - brug elevens navn ved hilsen, småsnakke, øjenkontakt og lille kommentar ved 'protokollen'
- Smil og thumbs up i plenum
- Spørg til elevernes interesser
- Fortæl, at de altid kan komme til dig
- Grinen og god stemning fx med sjove brainbreaks
- Dele lidt ud af sig selv
- Dig eget engagement

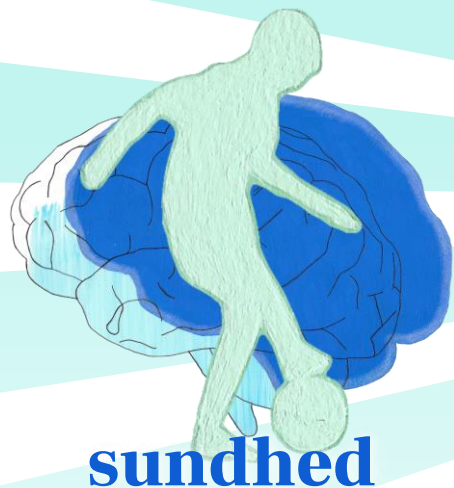

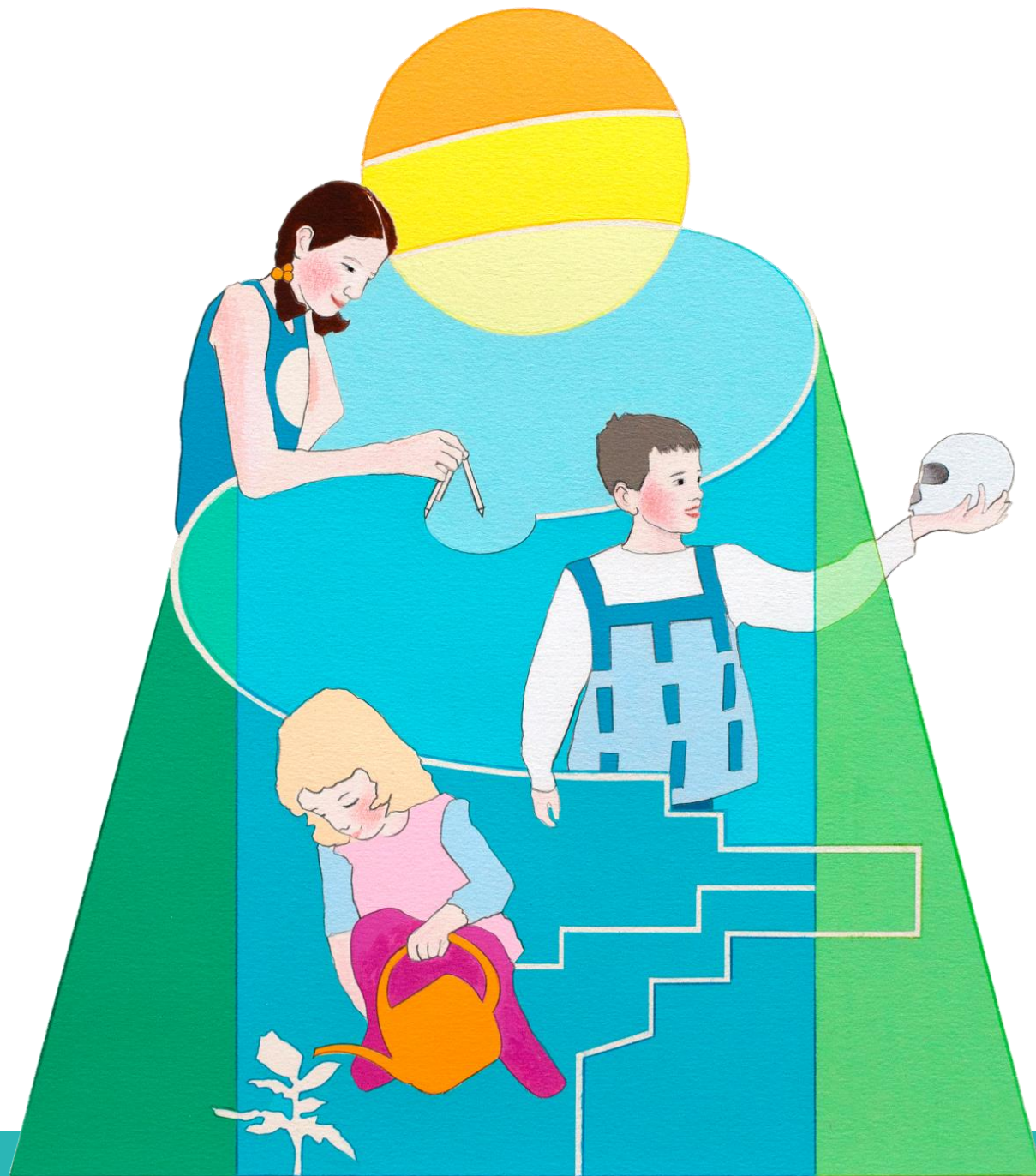
Veje til at styrke fællesskabet i undervisningen

- Vær udenfor
- Muliggør, at eleverne kan bidrage
- Sansende/skabende aktiviteter
- Indret klassen hyggeligt
- Længerevarende projektforsløb i emner, som børnene brænder for
- Venskabsklasse-aktiviteter, hvor de større får en stor del af ansvaret
- Bedsteforældre-dage

For at trives og udvikle sig bedst muligt, skal alle børn og unge have støttet behovene for ...

Når mennesker er
engagerede, har de det
godt og udvikler sig
stærkt.

Lad børnenes
engagement være
pejlemærke for skolelivets
værdi

Tak for nu

- * Gratis materiale på educ.dk
- * Følg mig på LinkedIn og bliv opdateret om nye bøger, artikler og nyt gratis materiale på educ.dk

DE VOKSNES BETYDNING I FRIKVARTERET

Lektor og ph.d. Christina Holm Poulsen

Frikvarteret kan være svært og ensomt

- Mange børn forbinder frikvarteret med et frirum, hvor de holder pause fra det faglige og er sammen med kammerater. Men for nogle børn er frikvarteret et tidspunkt på skoledagen, hvor de er på hårdt arbejde.
- 5. pct af børn i 4. og 7. klasse er uenige eller helt uenige i, at de glæder sig til at holde frikvarter. Blandt piger i 4. klasse er det 10 pct. (Fra rapporten "Trygge fællesskaber i skolen", s. 33)
- Oplevelser i frikvarteret bliver ikke i frikvarteret, men trækkes med ind i skolens undervisning.
- Flere studier viser, at børn, der er uden for børnefællesskaberne, også nemt kommer til at stå uden for undervisningen.
- "Jeg sidder tit alene ude i frikvartererne, og når man skal vælge en gruppe til at lave en skoleopgave med, er der aldrig nogen, der gider at have mig med eller spørger mig." (pige, 12 år. Fra rapporten "Trygge fællesskaber i skolen", s. 15)

Fraværende voksne

- Børn fortæller, at de voksne ofte er usynlige eller uengagerede i frikvarterne. De skal selv opsøge hjælp fra dem, og de træder primært til, hvis der er større konflikter eller slagsmål (Fra rapporten "Trygge fællesskaber i skolen", s. 31)
- Frikvarteret er det tidspunkt på skoledagen, hvor jeg iagttager flest konflikter, som børnene står relativt alene i.
- Når det ser sådan ud, hænger det sammen med vores forståelse af skolens opgave og deraf prioriteringer. Men også det vilkår, at frikvarteret er de voksnes pauser.
- "Pausepraksis" – at arrangere på forhånd for efterfølgende at kunne give slip.

"Mens børnene i 2. klasse spiser madpakker, minder læreren dem om, at de skal huske at lave aftaler for frikvarteret og sætte navne på tavlen. Hvert barn har sit navn skrevet på et stykke lamineret karton, hvorpå der er sat en magnet, så navneskiltet kan hænge på tavlen og flyttes rundt. Børnene synliggør deres aftaler for frikvarteret ved at placere deres navn tæt på dem, de skal lege med. Efter lærerens påmindelse strømmer børnene op til tavlen. Der småsnakkes, og navnene placeres på tavlen i små grupper. William og Frejas navneskilte er ikke placeret på tavlen, hvilket læreren nævner og spørger dem, om de vil lege sammen. "Nej", svarer William og ryster på hovedet. "Nej", siger Freja efterfølgende. En pige rækker hånden op og siger til William, at han gerne må være med i hendes gruppe. Det vil William gerne. Læreren spørger, om andre grupper er åbne. Ingen siger noget. Han nævner nogle af de navne, der har samlet sig i en klump på tavlen, og spørger Freja, om hun vil være med der. Hun ryster på hovedet. Han nævner en anden gruppe, hvortil hun også ryster på hovedet. Derefter spørger han, om hun vil lege alene, hvilket hun nikker bekræftende til. Læreren siger, at hvis hun kommer til at kede sig, kan hun opsøge nogle af de andre grupper.

Da børnene kommer udenfor, stiller Freja sig op ad dørpartiet, hvor hun står nogle minutter og kigger. Efterfølgende begynder hun at gå rundt i skolegården. Hun standser af og til op og kigger på nogle af de andre fra klassen, inden hun bevæger sig videre. Sådan går hun rundt, indtil klokken ringer."

Holm Poulsen, C. (2024). Den stille mistrivsel i skolen. *Kognition & Pædagogik*, 133 (34), s. 10-11.

At være med

- Oplevelsen af "at være med" i fællesskaber blandt andre børn knytter sig til muligheden for at blive *inddraget i* og *bidrage til* det fælles – altså at kunne tage del i det, børnene er sammen om.
- Fællesskaber er altid om *noget*. Vi relaterer os ikke alene til hinanden, men vi er sammen om *noget*. Det indebærer, at vi kan arbejde med børns relationer ved at sætte fokus på det, børnene er sammen om.

Det er frikvarter, og en pædagog deltager i et boldspil sammen med 14 børn på græsarealet i skolegården. Flere børn kommer til. Nogle går selv med ind i legen, mens andre står lidt derfra og kigger. Pædagogen inviterer dem ind i legen og fordeler dem på de to hold. Til sidst er der næste 30 børn på tværs af årgange med i legen. Indimellem er der børn, som ikke kender reglerne, eller som kommer til at snyde lidt. Pædagogen skifter mellem at være på de to hold, hvor hun forklarer reglerne og hjælper børnene med at løse de konflikter, der opstår i forbindelse med "snyd". Da alle kender reglerne, og legen er godt i gang, trækker pædagogen sig. Hun stiller sig på sidelinjen og kigger på, mens hun hepper og opmuntrer. På et tidspunkt er det ene hold ved at miste modet lidt, da de bliver ved med at tabe. Pædagogen går så ind på deres hold og hjælper dem. Da holdene er ligeværdige på point, siger pædagogen, at hun skal ind og gøre klar til undervisningen, men at de bare skal spille videre. Inden hun går ind, står hun et stykke derfra og kigger på legen, der fortsætter uden hendes tilstedeværelse.

Pædagog: "Det er jo en vigtig pointe, at det sociale og det faglige går hånd i hånd. Frikvarteret handler jo meget om at kunne være med i det sociale og føle sig som en del af noget. Det er jo lige så vigtigt, at vi hjælper dem der som inde i klasserummet."

Lærer: "Hvis børnene ikke har haft et godt frikvarter, så påvirker det hele dagen. Det er jo der, man mærker, om man er uden for fællesskabet, og det skal vi få øje på, og det kan vi kun, hvis vi er derude sammen med dem. Vi er nødt til at være derude og få det løst sammen med dem, så de også har de bedste forudsætninger for at lære efter et frikvarter."

Læs mere om denne skoles arbejde med frikvartererne og børns deltagelsesmuligheder i rapporten "Pædagogers bidrag til at mindske skolefravær og skabe skoletilhør" s. 32-43

Budskab: Frikvarteret kalder på engagerede, nærværende og undersøgende voksne, der forstår frikvarteret som en pædagogisk opgave. En opgave, der kræver mere end blot et tilsyn.

Spørgsmål til drøftelse: Hvordan kan vi sikre, at der er tilgængelige og nærværende voksne i frikvartererne, som understøtter inkluderende aktiviteter for alle børn, og som giver børnene en sikkerhed for, at de kan få hjælp med at løse svære situationer? (Fra rapporten "Trygge fællesskaber i skolen", s. 13)

TAK

SPØRGSMÅL

Til Louise Klinge, Christina Holm Poulsen, Sofie Stage og Danske
Skoleelever

STOP
SVIGT

A close-up photograph of two young girls smiling warmly at the camera. The girl on the left has light brown, wavy hair and is wearing a dark top. The girl on the right has dark skin and her hair is pulled back, wearing a light blue t-shirt. They are outdoors, with a blurred background of green hills and a warm, golden light suggesting sunset or sunrise. A blurry foreground object, possibly a hand or part of another person, is visible on the left side.

BØRNS
VILKÅR

NORDEA
FONDEN
Vi støtter gode liv

TAK, FORDI I SÅ MED